

tet csodálatraméltóképpen való módon gyűlőlni. Ezen ritka tulajdonu férfi történetesen éppen az atyám volt, ki — mint jó atyához illik — a veszedelmes hírvétel után egy percig sem késett pokoli örvénybe süllyedendő fia megmentésére rohanni. S istentelen szándékomtól csakugyan eltérítettek atyai tanácsai, melyek még hetek múlva is meglátszottak... hátamon és lelkem porsátorának egyéb részén»...

De mit ér ilyenkor az apai szigor? Petőfi 1838 augusztus havában Selmece-re került, ahol a német színielőadásokat látogatta. Pénzszűkében lévén, nem tellett még karzati jegyre sem, tehát új ötlethez folyamodott: eladogatta ruhadarabjait és nélkülözött, csak hogy álmait megvalósítsa: színielőadást látni! Termésszerűen rossz bizonyítványt kapott. A kis Petrovits erre elkeseredett és 1839. február 15-én gyalog nekivágott Pestnek, azzal a szándékkal, hogy beáll a Nemzeti Színházhoz statisztának és majd idővel azután nagy színésszé fogja magát kikepezni. Itt álnév mögé rejtőzött, felvette a Rónai nevet, ezen néven szerepelt is mint statisztá, szerepkihordó és kisegítő kellékes. A színészek apró szolgálatokra használták fel, elküldötték ide-oda, sört és tormáskolbászt hordott, az asszonyosságokat pedig előadás után lámpással hazakísérte s ő minden lealázó munkát is szívesen elvégzett, hisz most már ott volt a lámpák előtt!...

Hét hónapig volt a Nemzeti Színház névtelen katonája s ki tudja, talán még továbbra is ott marad, ha a szigorú apa fel nem jön érte és el nem viszi. Így elkerült Sopronba, ahol 1839 szeptember 6-án beállt katonának, innen Horvátországba veti a sorsa. Két év után hazabocsátották és régi vágyát követve, megint csak felcserélt statisztának, Abday Sándor karcagi társulatánál. Abday visszaemlékezéseiben így ír Petőfi jelentkezéséről: »Petőfi katonaköpenyegben jött hozzám Karcagra, a színtársulatomnál öt hónapot töltött. De színésznek ügyetlen lévén, felvittem Pestre, hol 50 frttal megajándékozva, egy ügyvédnek adtam át.«

Pestről a tolnamegyei Oszorára ment Petőfi, ahol Sepsy Károly hattagú társulathoz szerződött és itt is Rónai néven játszott. A társulathoz való felvételét »Le-

vél egy színész-barátomhoz» című versében így rajzolja:

...»Menék ebédre és ebéd után

Beigtatának ünnepélyesen

A társaságba, nem kutatva, mi

Valék: diák-e, vagy csizmadia?

Másnap felléptem a Peleskei

Nótárius-ban. Hősleg működém

Három szerepben, minthogy összesen

A társaságnak csak hat tagja volt.«

Elképzelhető, hogy ily kis truppnál nem lehetett Petőfinek vajmi rózsás helyzete. Bizony ő is írta a színlapokat, mint annyian más kisjövedelmű színész (nyomdát még nem mindenütt ismertek akkoron a sötét vidéken!) és tisztogatta a színpadot, melyet felépíteni és lebontani is kellett és jó, hogy így volt, hiszen azért külön díjazás járt. Ő neki kellett a kellékekről és bútorokról gondoskodni, ha sorra került, jegyeket szedett, meg a kurtinát is húzta, töltögette a lámpákat és a színpad díszítési munkájában is részt vett. E kis társulattal járt Cece községben, Szilasbalháson, Simontornyán, Szegszárdon, Sárobgárdon, szóval olyan helyeken, ahol ma is csak egészen kis vidéki társulatok fordulnak meg. És mikor például Sárobgárdra értek, közel volt az egész hatalmas trupp az éhenhaláshoz.

A romantikus élet gyönyöre azonban nem tartott sokáig, mert Mohácsra nem pártolta őket a közönség s így kénytelenek voltak a szélrózsa minden irányába eloszlni. Ekkor Petőfi búcsút mond a színészetnek, de föltette magában: »ha Isten segít, nem örökre!«... Ez időben is sokat koplalt szegény, de azért örömet túrt mindent. Csak az fájt lelkének, hogy színésztársaiban egyetlen szikrája sem volt a művészetnek. Orlayhoz írt egyik levelében keserűen panaszkodik, hogy: »a színészsüpredék (a Sepsy Károly társulatát érve) majdnem merőben lelketlen fajankókból áll, akiknek a művészet fenségéről még csak fogalmuk sincs!«... Szomorú napjait egyszer egy derűs epizód vidította föl. Ugyanis Szegszárdon, midőn mint színlapkihordó járt házról-házra, becsengetett Augusz Antal birtokos portájára is, ahol fáradságát »egy ezüst tallérral« honorálták. Ez éppen kapóra jött, mert régi terve volt felszedni a sátorfáját és tovább menni. Kis időre